

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.353.

LETO X.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 8. novembra 1927.

Telefon št. 2552

ŠTEV. 128.

Direktna železniška tarifa za promet z Italijo in naši gospodarski interesi.

Pregled strukture tarife. — Historiat razvoja. — Potreba dopolnitve in prilagoditve sedanjim prilikam.

Po dolgotrajnem prizadevanju delegata trgovske zbornice v Ljubljani v tarifnem odboru je bila končno s 1. novembrom 1927 uveljavljena direktna železniška tarifa za promet med postajami naše Kraljevine in postajami italijanskih državnih železnic v tranzitu preko Bistrice - Bohinjkega jezera, Kranjske gore, Rakeka in Reke.*

Nova tarifa je obsežno in komplicirano delo, ki obsega 723 strani in se nanaša pri finančnem oddelku ljubljanske železniške direkcije. (Cena izdoda znaša 150 Din.) Vozarinske tablice so sestavljene za jugoslovanski potek v dinarjih, za italijanske proge pa v lirah. Splošni tarifni in reglementarni predpisi obsegajo nad 100 strani in se delijo na sledeče odseke:

Odsek I: Dodatne reglementarne odredbe k mednarodni konvenciji.

Odsek II: Določbe glede uporabe tarife, računanja valute in vozarine, posebne odredbe glede uporabe privatnih in specialnih vagonov, dostavnih rokov, nakladanja in razkladanja blaga ter postranskih taks, ki se zaračunavajo na italijanskih železnica in za carinsko posredovanje.

Odsek III: Obsega nomenklaturu in klasifikacijo blaga za brzovozni in tovarni promet. V klasifikaciji so obsežni skoro vsi predmeti, ki pridejo za promet med obema državama praktično sploh v poštev.

Odsek IV: vsebuje kilometrsko kazalo za italijanske in za naše železnice in posebne predpise, ki veljajo za posamezne železniške postaje.

V V. odseku je glede instradiranja transportov razdeljeno italijansko omrežje na 32 skupin, jugoslovansko pa na 15 skupin in so za vsako grupo predpisani obmejni prehodi, preko katerih se imajo instadirati pošiljke.

Najobsežnejši je VI. odsek, ki obsega šest različnih tarif za brzovozno blago, specialno tarifo za prevoz blaga v tranzitu preko Italije in izjemno tarifo za tovarno izvozno blago italijanske provenijence in končno splošne tarifne tablice.

Naslednji VII. odsek obsega tarifne tablice in vozarinske stavke za jugoslovanske proge.

Nadaljna dva odseka VIII. in IX. vsebujejo končno specialne tarife za prevoz avtomobilov ter tarifne odredbe za prevoz živih živali.

Nova direktna tarifa predstavlja, kakor smo že zadnjič omenili, prvi poskusni korak za organizacijo naše zunanje trgovine, na kateri participira Italija s 20 % odnosno pri izvozu v Italijo s 25 %. Tarifa se je sestavljala po načelih, ki so bila sprejeta že leta 1923/1924 na železniških konferencah v Boznu, v Rimu, Reki in Opatiji in so sestavljene vozarinske tablice na podlagi običajnih popustov, ki veljajo skoro za vse direktne promete. Trgovinska zbornica je svoječasno iniciativno l. 1924 in pozneje tudi na poziv ministrstva nabirala v krogih interesentov gradivo in predloge za sestavo te tarife ter je predložila naši delegaciji obširen informativen material.

* Beri uvodnik v sobotni številki »Trgovskega lista«. Op. uredn.

Kolikor smo mogli do sedaj razviti, je bila večina naših predlogov pri sestavi tarife vpoštevana. Ker pa so se razmere tekom zadnjih treh let v našem eksportnem prometu z Italijo v mnogem oziru bistveno spremenile, ni izključeno, da nekatere določbe tarife danes ne bodo zadovoljevale vseh želj in potreb našega gospodarstva, ker je ta tarifa le prvi začetek, ki ga bo treba v praksi kratkim potom, kakor vse druge tarife, stalno dopolnjevati in prilagajati vsakratnim gospodarskim prilikam. To delo bo morda nekoliko oteženo, ker je pripadla poslovedeča uprava glede te tarife italijanskim železnicam, vendar je potrebno, da se takoj prične z nabiranjem gradiva glede dopolnil in izprememb tarife.

V to svrhu je zbornica pozvala interesirane tvrdke, da do konca meseca novembra sporočijo, ali odgovarjajo predpisi in določbe nove tarife potrebam in interesom njihove eksportne trgovine in ali konvenirajo tarifni stavki, ki jih predvideva nova tarifa za direktni promet z Italijo, odnosno kakšne izpremembe bi bilo v novi tarifi železi in priporočati. Zbornica obenem opozarja na predpise glede tarifnih odbitkov ter na postranske takse ter pozivlja vse zainteresirane, da glede vsakega posameznega odseka tarife sporočijo svoje mišljenje, da bi mogla na prihodnji seji tarifnega odbora iznesti po svojem zastopniku njih želje in predloge.

Trgovinska pogodba med našo državo in Grčijo podpisana.

Dne 3. t. m. je bila podpisana pogodba za trgovino in pomorsko plovbo med našo državo in Grčijo. Pogodba sestoji iz sledečih bistvenih delov: pogodba za trgovino in pomorsko plovbo z dodatkom o carinski tarifi; dogovor glede obmejne trgovine; dogovor in tozadevna izjava o železniških tarifih; poseben dogovor glede ustanavljanja trgovskih zbornic in bank ter zaključni in podpisni protokoli.

S to pogodbo se urejajo pravice in obveznosti državljanih obeh pogodbenih držav na podlagi enakopravnosti in največjih ugodnosti.

V tabelah o carinskih tarifih so predvideni sledeči grški proizvodi in pridelki: sveže in suho grozdje, suhe fige, oljčni sad, oljčno olje, alkohol, vino, milo in preproge. Izmed jugoslovanskih produktov so navedeni: živa živina, meso, sir, jajca, suho sadje, gradbeni les in nekaj industrijskih izdelkov.

V dogovoru o obmejnem prometu je za ta promet določena cona 10 km. Za enkrat je določeno osnivanje jugoslovansko-grških trgovinskih zbornic v Atenah, Solunu, Beogradu in Skoplju.

Po podpisu te trgovinske pogodbe je izrazil grški zunanji minister jugoslovanski delegaciji svoje iskrene čestitke in zahvalo za njeno delo in pomirljiv duh, ki ga je pokazala ob sklepanju pogodbe. Pogajanja so, dasi so bila dolga, privedla do rezultatov, ki so ugodni za obe državi. Sklenjeni sporazum bo ojačil trgovinske odnose med obema sosednima prijateljskima državama. Izrazil je prepričanje, da bo to olajšalo tudi razgovore o drugih važnih vprašanjih, o katerih se bo še razpravljalo med obema vladama in katerih rešitev bo zagotovila dolgotrajno in plodonosno

medsebojno sodelovanje in gospodarsko izpopolnjevanje.

Nato se je naš poslanik v imenu jugoslovanske delegacije zahvalil grškemu zunanjemu ministru za gostoljubnost grške vlade ter je izrazil priznanje jugoslovanskih delegatov grškim kolegom za njihovo potrpežljivo vztrajnost, ki so jo pokazali pri pogajanjih. Nova pogodba bo potrdila tradicije, ki vladajo med obema državama in po katerih se skupne zadeve rešujejo v prijateljskem sporazumu. Jugoslovanski poslanik je izrazil nado, da se bo to pokazalo tudi ob oni priliki, ki jo je omenil grški zunanji minister.

PETER BARK O JUGOSLOVANSKIH GOSPODARSKIH PROBLEMIH.

Casnikarjem nasproti je Bark z zadoščenjem poudarjal veliki napredek Jugoslavije v zadnjem času, za katerega ima Anglija živo zanimanje in veliko simpatijo. Odkar se je uredilo med Jugoslavijo in Anglijo vprašanje dolgov Angliji, je londonski trg zopet odprt za finančne transakcije, ki se tičejo gospodarskega razvoja Jugoslavije. — Prav isto je dejal Keley, ko je govoril o zakupu naših železnic; glej »Trg. list« št. 116. — Bark pravi, da je le v korist Jugoslavije, če s stabilizacijo gospodarskega položaja okrepi zaupanje, ki ga imajo vanjo veliki finančni centri.

V prvi vrsti je treba posvetiti več pozornosti državnemu proračunu, ki je z 11 milijardami vsekakor previsoko nastavljen. Pri nekaterih postavkah bi bilo mogoče dobiti prihranke. Na drugi strani ima pa Bark občutek, da so davki za prebivalstvo prehud. Z zbiranjem rezerv in prihrankov bi se dal za razvoj poljedelstva in industrije, ki sta z davki preveč obremenjeni, nabrati potrebni kapital.

Gospodarska kriza je posledica deflacije, ki so jo morale prenesti vse države. Ta doba, ki je v končnem zaključku rešljiva, naj bi se po možnosti skrajšala. Po previdnosti in pameti jugoslovanske finančne uprave je tečaj dinarja nespremenjen; to je pa samo faktični položaj, ki nima še zakonite sankcije. — Prav isto glej v notici »Zlata valuta«. — V največjo korist Jugoslavije bi bilo, če bi se v tem oziru kaj zakonitega sklenilo, kar bi vrednost dinarja po zakonu določilo in ustanovilo neodvisno Narodno banko, ki bi uredila cirkulacijo denarja. Velika finančna središča v inozemstvu bodo v zaupanju do Jugoslavije pokrepljena, če bo izvedla sedanja vlada konstruktivni program in če bo kontinuiteto politike zagotovila tudi na finančnem in gospodarskem polju.

Glede znižanja proračuna gleda Bark zelo z angleškimi očmi. Tam je samouprava izvedena do skrajnosti in je zato državni proračun relativno dosti manjši kot drugod.

Iz naših organizacij.

ODPIRANJE IN ZAPIRANJE TRGOVSKIH OBRATOV V LJUBLJANI.

Ker se mora v smislu oblastnega poziva to vprašanje čimprej rešiti, sklicuje gremij trgovcev v Ljubljani za v torek dne 8. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih hotela »Union« (veranda) sestanek trgovcev. — Načelstvo.

* * *

Trgovci in trgovski nameščenci! Tretje predavanje g. Vavpotiča o aranžiranju izlozb se vrši v sredo, dne 9. novembra 1927 ob 8. uri zvečer na verandi poleg velike dvorane hotela Union. — Odbor društva »Merkur«.

Dr. O. Pirkmajer:

Za sistematično pospeševanje tujkega prometa v naši državi.

(Konec.)

Isto, kar je navedeno gori za občinsko samoupravo, velja tudi za sreze in še v mnogo večji meri za občine, zlasti za mesta, trge, zdravilišča in letovišča.

Poleg lokalne samouprave imamo še stanovske organizacije kot upravne institucije, katere so na razvoju tujkega prometa interesirane. Sem spadajo obrtne in trgovske zadruge, oziroma zveze in gremiji teh zdrugetv, predvsem pa gostilničarske zadruge. Tudi te so kot interesirane skupine dolžne, da dajo na razpolago sredstva za pospeševanje tujkega prometa ter tudi sicer delujejo v skladu s tujkoprometnimi organizacijami.

Na podlagi gornjih izvajanj prihajamo od sledečega zaključka: Pospeševanje tujkega prometa morajo vršiti specialne tujkoprometne organizacije pod nadzorstvom in vrhovnim vodstvom države in to najbolje potom rezora ministrstva za promet, z najožjo naslonitvijo na oblastno samoupravo interesirane občine ter interesirane stanovske organizacije. Osnovi bi tvorili v posameznih oblastih, ki imajo predpogoje za razvoj tujkega prometa, oblastne organizacije za pospeševanje tujkega prometa, kot zveze občin, zdrugetv, tujkoprometnih in olepševalnih, planinskih in sportnih drugetv, zdraviliških in kopaliških uprav ter eventuelno še drugih na tujkem prometu interesiranih faktorjev. Oblastne organizacije naj tvorijo brez omejitve njihove samostalnosti poseben centralen savez, ki naj sprovaja zlasti mednarodno propagandno akcijo ter izpolnjuje naloge, ki presegajo delokrog in sredstva oblastnih organizacij. Naloga oblastnih organizacij v organizatoričnem pogledu bodi, da izvedejo podrobno organizacijo za pospeševanje tujkega prometa s tem, da osnujejo čim več lokalnih organizacij v svojem področju, potom katerih bi se naši kraji usposabljali za tujski promet.

Če sporejamo gornje osnovne smernice za pospeševanje tujkega prometa v naši državi s faktičnim stanjem, tedaj moramo priznati, da se z najnovejšo reorganizacijo »Putnika« smotrena organizacija pospeševanja tujkega prometa v gornjem smislu pripravlja. Kar se tiče delovanja naših tujkoprometnih organizacij, pa vidimo pomanjkljivost in nedostatke, katere bo treba v interesu stvari kar najhitreje odpraviti, oziroma preiti k pozitivnim ukrepom, da se naši kraji čimprej usposobijo za tujski promet.

Pri nas je obstajalo do sedaj glavno udelestvovanje v svrhu pospeševanja tujkega prometa zlasti od strani tujkoprometnih organizacij v propagandi za obisk naših krajev. Pa tudi v tem pogledu prihajamo šele v novejšem času do bolj sistematičnega dela. Ne da bi podcenjeval pomena take propagande, — saj smo letos doživeli lepe uspehe te propagande, — vendar se mi dozdeva, da smo v tem brez ozira na posebnosti prilik v naši državi slepo kopirali delovanje tujih držav, ki so danes v tako srečnem položaju, da imajo že iz prejšnjih časov ustvarjene vse potrebne možnosti za sprejem kakršnegakoli števila tujcev ter se sedaj njih delovanje za pospeševanje tujkega prometa skoro izčrpava v propagandnem delu. Naša država ni v istem položaju: mi bomo morali še skozi decenije intenzivno delati, ako bomo hoteli postati sposobni, da

sprejememo in ohranimo ter zadovoljimo tujca. Z drugimi besedami, mi moramo delo od spredaj početi ter pri svojem stremjenju v pospeševanju tujkega prometa skrbeti zlasti za čim širšo možnost poseta naših krajev, za udobno nastanitev in solidno preskrbo posetnikov, da jih ne bo vezala le mikavnost prirodnih lepote ter zdravo podnebje, temveč zadovoljilo tudi vse drugo, kar poželj človek na oddihu in na potu. Ne zadoštuje tedaj, da imamo prirodne predpogoje v zemlji, v podnebnju ter kulturne uslove v našem narodu in da delamo za naše kraje propagando; usmeriti moramo naše stremjenje za tem, da dobe ti naši tujkoprometni kraji udoben dostop in primerne nastanitvene možnosti ter njih posetniki oskrbo, da se jim trajno prikupijo. Najprej se moramo pripraviti za tujski promet. Tako od strani države, kakor od strani tujkoprometnih organizacij ter drugih interesiranih faktorjev je treba pozitivnega udejstvovanja zlasti v tem pravcu, da se dvigne podjetnost glede ustvarjanja tujkoprometnih naprav, kojih pomanjkanje oziroma nezadovoljnost tvori glavno oviro pri razvoju našega tujkega prometa.

Tu mislim, da treba ukrepov splošnega značaja, ki bodo kljub trenutnemu težavnemu gospodarskemu položaju, v katerem se nahaja naša zemlja, omogočili **naglejši in uspešnejši razvoj tujkoprometnih naprav**. Stvar se mi zdi nujna iz razloga, ker vidim v takem pospeševanju tujkega prometa eno najuspešnejših sredstev za omiljenje sedanje in še bolj za preprečenje bodoče gospodarske krize. Naša država vsled valutarnih in gospodarskih prilik drugih držav danes še ni v položaju, da usmeri k sebi dotok tujcev. Obstoj pa opasnost, da se z zamuditvijo te prilike napravi nepopravljiva pogreška, ker opažamo skoro v vseh evropskih državah naraščajočo tendenco izkoriščevanja tujkega prometa kot rešilnega faktorja pri pasivni gospodarski bilanci.

Mnenja sem, da je treba tu od strani države izrednih mer, ako se naj tudi pri nas tujski promet razvija vsaj v tej meri, kakor to zasluži prirodne in klimatične prilike naših krajev.

Poseben zakon za pospeševanje tujkega prometa bi zamogel pri nas razvoju bistveno pospešiti.

Kakor že omenjeno, smatram da spada pospeševanje tujkega prometa kot ekonomska panoga v delokrog oblastne samouprave. Iz tega razloga bo treba problem pospeševanja tujkega prometa pred vsem urediti potom okvirnega državnega zakona, ki naj vsebuje splošna načela, kakor so gori že iznešena, nadalje določila finančnega značaja, kolikor presegajo delokrog oblasti ter pooblastilne in druge določbe, v kolikor gre za potrebno unificiranje pospeševanja tujkega prometa v celi državi; teritorialne in ekonomske posebnosti posameznih oblasti pa se naj upoštevajo s

podrobnimi predpisi v oblastnih uredbah. Njih smoter mora biti dviganje podjetnosti za razvoj tujkega prometa. Paziti bo tedaj treba, da se privatna iniciativa, ki naj tvori osnovo za pospeševanje tujkega prometa, ne bo ubila s pretirano birokracijo.

Zato je treba posebno važnost polagati na določbe o značaju tujkoprometnih organizacij ter o osiguranju sredstev za nje. Tu se mora uveljaviti načelo, da naj doteka vsaj del sredstev, ki izvirajo neposredno iz tujkega prometa, oficijelnim tujkoprometnim organizacijam, da bi se mogle na ta način čim uspešnejše udeleževati. Med take davščine spada zlasti davek na prenočnino v hotelih, pa tudi užitnine v obče, zlasti na alkoholne pijače, nadalje davek in takse na javne prireditve ter davek na vozne karte itd. S tem ni rečeno, da se morajo obstoječe davščine povišati.

Nadalje je treba osigurati tem organizacijam privilegirano stališče, kadar se udeležujejo kot tujkoprometna podjetja. Tu jih je treba podpirati zlasti s tem, da se jim nudi cenejši kredit, oziroma s prevzetjem garancije. Tu bi jih zlasti v početku mogla oblastna samouprava uspešno podpreti. Na ta način se bodo te organizacije razvile v ekonomsko jakke institucije, ki bodo po gotovi dobi časa mogle delovati brez posebnih subvencij, doklad itd., kakor vidimo to skoro pri vseh inozemskih tujkoprometnih organizacijah, ki se razvijajo danes že čisto po komercialnih načelih.

Za povzdigo podjetnosti v pogledu tujkoprometnih naprav bodo bistvenega pomena finančno politične določbe, ki naj prinesejo davčne oprostitve ter razne druge olajšave za vse novogradnje, ki so namenjene tujskemu prometu; vsaj skozi 10 let bi morale biti proste vsakega bremena, da se z ozirom na še vedno visoke investicijske stroške osigura kratkodobna amortizacija in s tem rentabilnost podjetij. Na deželi bi primerna uporaba gradbenih predpisov mogla bistveno pomnožiti število za nastanitev primernih ubikacij.

S tem je samo splošno naznačena, ne pa izčrpana vsebina tega zakona; točen načrt bi se moral izdelati po zaslišanju interesiranih faktorjev ter temeljito proučiti, da bi dosegel svoj pravi smoter. Hotel sem samo opozoriti na potrebo istega ter v obče sistematičnega dela in vodstva v pospeševanju tujkega prometa.

Če sem dal s tem povod za razmišljanje in nadaljnje razpravljanje o tem vprašanju, sem dosegel svoj smoter in bo to stvari le v korist. Pri vseh eventualnih divergencijah se bo sigurno pokazala edinost vsaj v tem, da treba sistema v pospeševanju tujkega prometa.

Razširjajte »Trgovski list«!

Kako se bori Anglija proti brezposelnosti.

Anglija je zavarovanje za brezposelne prej vpeljala kot druge države; 16. decembra 1911 je izšla »National Insurance Act«, nato je pa izdal Lloyd George dopolnilne zakone o zavarovanju. Ti zakoni so vplivali očitno tudi na kontinentalne razmere; angleške produktivne odredbe proti brezposelnosti so pa šle svojo posebno pot.

Zakoni za olajšavo trgovine (Trade Facilities Acts) iz let 1921 do 1926 pooblašajo zakladni urad, da olajša državnim upravnim korporacijam, občinam in zasebnim obratom najemanje posojil za produktivne namene s prevzetjem državnega jamstva za obrestovanje in amortizacijo. Jamstva v najvišjem znesku 75 milijonov funtov so s pocenitvijo nabave kreditov izredno poživljajoče vplivala na kupčijski obrat. Po zadnjem uradnem poročilu od 30. junija 1926 se delijo ta jamstva v 28 milijonov funtov za dela javnih korporacij, 18 milijonov funtov za industrijo in 19 milijonov funtov za plovbo itd. Predpogoj za dovolitev vsakega jamstva je bila predskusnja po posebnem odboru (Advisory Committee), ki ga nadzirala zakladni urad; ta odbor je preiskoval potrebo, višino in varnost jamstvenih zahtev in zlasti tudi poročstvo, da so služili krediti izključno le nabavi čisto angleških produktov. Bilo je vseeno, če so bili prosilci za kredite nastanjeni doma ali v kolonijah ali tudi v inozemstvu, če je šlo za londonske cestne železnice, za papirnice v Avstraliji, za elektrarne na japonskem, za ladje za Donavsko komisijo; zadosti je bilo, če si dokazal, da bodo prišli stroji in delovni material iz Anglije.

Kot nadaljno sredstvo za pospeševanje trgovine dovoljuje zakon zakladnemu uradu, da dovoli vladam dominionov kreditne prispevke do 75% posojilnih obresti za bližnjih 5 let. Morajo pa biti to potrebna dela v javnem interesu in dokazano mora biti, da se doseže s tem pomnožena prilika za delo na Angleškem. Tako je dobila vlada v Sudanu letni prispevek 5 milijonov funtov, Nova Fundlandija 6 milijonov funtov in Zahodna Avstralija 7½ milijonov funtov v svrhu nabave železniškega materiala in ladij v Angliji.

Slednjič so podaljšali tudi pooblastilo iz prekomorskega trgovskega zakona (Overseas Trade-Acts) let 1920 do 1922 za dovolitev eksportnega jamstva do septembra 1926. Te določbe pa vsled prestroge predskusnje trgovskega ministrstva niso prišle do popolne veljave — eksporti v Rusijo so bili na primer popolnoma izključeni —.

Skupna smer angleških odredb, ki

imajo deloma prav gotovo značaj dumpinga, gre torej za tem, da se s pospeševanjem normalnega poteka trgovine in industrije, zlasti eksporta, deluje proti brezposelnosti. Pač s temi odredbami v času najhujše potrebe po delu niso mogli popolnoma izhajati in so morali posamezni strokovni ministri priskočiti z naročili na pomoč. Delo prometnega ministrstva se tuju naravno najbolj razodeva, zlasti pri številnih novih avtomobilnih cestah v londonskem okrožju itd. Poleg pošte, vojnega ministrstva in admiralitete je izvedlo zlasti **poljedelsko ministrstvo** velik program dreznajnih del, naprav za dovod vode in pogozdovanja, pri čemer je šlo tudi tri četrtine stroškov na državno blagajno. Slednjič je treba navesti tudi ogromna čisto zasilna dela za zaposlovanje strokovnih delavcev, izvedena pod nadzorstvom odbora za brezposelne prispevke (Unemployment Grants Committee); ta dela so dosegla do letošnjega 30. junija velikansko višino 11.900 delovnih načrtov ob stroških več kot 104 mil. funtov in ob državnem prispevku 40 milijonov funtov.

Vse te omenjene odredbe so razmerno načelnemu nasprotstvu angleškega naroda proti državnemu vmešavanju v normalni potek gospodarskega življenja bile že od početka uvedene le kot trenutne zasilne odredbe. Ker se je brezposelnost medtem zelo zmanjšala, je vlada zmanjšala tudi prispevek za podpirana dela. Sedaj vlada novih državnih sredstev ne daje več na razpolago. Dosedanje organizacije se pečajo samo še z izvrševanjem že poprej dovoljenih zasilnih del, državnih jamstev in prispevkov.

Pogoji za eksekucijo zoper državni zaklad.

(Sodne odločbe.)

Davčni zaklad je bil pravnomočno obsojen na plačilo rente in povračilo pravnih stroškov. Finančna prokuratura je odredila pri železniški direkciji izplačilo rente, glede pravnih stroškov pa sporočila upravičencu, naj ji pošlje pobotnico, na kar mu jih nakaže. Upravičenec je pa vložil predlog na izvršbo z rubežem in prodajo premoga, ki ga erar pridobiva iz svojega rudnika v Velenju in naklada na velenjsko železniško postajo. V izvršilnem predlogu navaja, da je poslal finančni prokuraturi pobotnico in zahteval nakazilo vsaj do prvega prihodnjega meseca, da pa še po preteku enega meseca erar ni poravnal stroškov.

Zoper izvršilno dovolilo je vložila finančna prokuratura rekurz, v ka-

LISTEK.

Dr. R. Andrejka:

Oris sedanjega stanja našega društvenega prava.

(Nadaljevanje.)

Upravna oblastva v Sloveniji se pa doslej pri razpustu komunističnih ali sicer protidržavnih društev niti enkrat še niso poslužila določb tega zakona.

Ker uvaja ta zakon poleg razpusta še kaznovanje odgovornih zastopnikov, je razmotrivati vprašanje, ali je to tudi po društvenem zakonu dopustno. Po § 36 dr. z. imajo prekrške tega zakona kaznovati sodišča z zaporom do 6 tednov ali z denarnimi kaznimi do 200 fl. Če se prekorači statutarčno področje, je to brez dvoma prekrška tega zakona, ravno tako, če se izdado izjave in sklepi, ki so protivni kaz. zakonu. Če se prizna dvojna kompetenca: upravnemu oblastvu za ukrep o razpustu, kazenskemu sodišču za kaznovanje, potem je treba upoštevati mogoče prejudicialnost ene ali druge razsodbe. Vprašanje je sporno. Nekateri sodišča so na stališču, da je smatrati razpust društva za kazen, ki izžrpa vse druge kazenske posledice.

druga smatrajo tudi kaznovanje poleg razpusta za dopustno.

Postopek pri uradnem razpustu.

Odlok, s katerim se razpušča društvo, uničuje njega pravno osebo. Zato ga je smatrati za konstitutiven upravni akt in najsi tudi sloni razpust na izreku deklaratoričnega značaja o obstoju določenih razpusitilnih razlogov. Tudi tu prepušča zakon, kakor pri prepovedi društva, upravnemu oblastvu svobodno odločanje o tem, ali se posluži danega mu zakonitega pooblastila ali ne. (Društvo se s me, [ne: mora] razpusiti.)

Vendar je tudi tu praviloma zahtevati, čeprav zakon tega izrecno ne poudarja, da je odlok o razpustu z razlogi podprt, da so torej činjenice, katere postavlja zakon kot pogoje za razpust, v resnici ugotovljene in dokazane. Če bi se to ne vpoštevalo, če bi se n. pr. besedilo določenih govorov, izjav itd. na občnem zboru ali odborovi seji ne bilo brezdvomno ugotovilo, je državni svet opravičen odlok radi pomanjkljivega postopanja razveljaviti. Na tem stališču je stalo tudi že avstrijsko državno sodišče. V tem oziru je torej tudi tu prosti preudarek oblastva omejen.

Zoper razpust, ki ga izreče veliki

župan, je prepuščena društvu (njegovemu načelstvu ali odboru) pritožba na ministrstvo notranjih del v 60 dneh po dnevu vročitve. Zoper razpust, ki ga izreče ministrstvo notranjih del, je v upravnem postopku nadaljna pritožba nedopustna.

Prizivu je pripoznati **odložilno moč**, tako da razpuščeno društvo, ako se je le pravočasno pritožilo, lahko naprej deluje. V varstvo javnih interesov, ki so pri tem morebiti ogroženi, ustanavlja § 25, 2. odstavek društv. zak. pravico nižjih oblastev (sreznih poglavarjev ali policijskih ravnateljev), da takemu društvu ustavijo delovanje. To je primer takozvanega provizorialnega ukrepa, kakor jih najdemo semtertje v upravnem postopku, ker je odvisen glede svoje pravne moči, kakor že zakon sam poudarja, od končnoveljave razsodbe o razpustu društva. Zato ni zoper take ustavitve društvenega delovanja, ako se izvrše v posledku ali sočasno z razpustom društva, nikakor pripoznati posebnega pravnega sredstva.

Ako pa nižja oblastva že preje izrečejo ustavitev društvenega delovanja, potem ne smejo pri tem ostati, ampak morajo takoj predlagati nadrejenemu oblastvu razpust društva, ravno ker je ustavitev nesamostojni

upravni akt s pogojno pravno močjo; zato zahteva zakon tudi izrecno, da se sme ustaviti delovanje le onim društvom, pri katerih so podani, to je dokazani razlogi za njih razpust.

Po prevratu se je pri mnogih društvih ta važna okolnost popolnoma prezrla. Izrekla se je samostojno ustavitev njih delovanja, ne da bi ji bil sledil praviloma tudi razpust.

Če se oblastveni ukrep o razpustu v upravnem postopku ne da več izpodbijati, če je torej ministrstvo odobilo nanj naslovljeno pritožbo zoper odlok velikega župana ali če je kot prva instanca samo odredilo razpust, potem je dopustna samo še tožba na državni svet. Za to tožbo pa bi po starejših pravdorekih avstrijskih upravnih sodišč ne bilo več pristojno društvo in njega upravičeno zastopstvo, ker to društvo pravno ne obstoja več. V njegovem imenu vloženo tožbo bi se morala po tej praksi brez nadaljnega zavrniti.

(Dajje prih.)

Ali ste že član »Trgovskega društva Merkur v Ljubljani«? — Če ne, prijavite čimprej svoj pristop!

terem je branila stališče erarja nastopno:

Kar se tiče plačila zapadlih in iztoženih vsot, državni sklad ni enak z zasebnim dolžnikom. Po svojih upravnih predpisih plačuje erar tako, da izda upravno oblastvo državni blagajni nakazilo, naj se dolg izplača, upnik mora potem s pobotnico priti po denar k tej blagajni. Ti upravni predpisi so še vedno v veljavi in se tudi po novem izvršilnem redu niso izpremenili.

Izvršba zoper erar sploh ni dopustna. Za to v zakonu sploh ni izrečenih določil, toda večina vrhovnih odločb se postavlja na to stališče. Že dvorni dekret iz leta 1798, j. zb. št. 434, določa, da se ne smejo dovoliti vknjižbe na državna zemljišča, ne da bi bil o tem poprej zaslisan erar. Ta določba je še brez dvoma v veljavi po členu VII. uvodnega zakona k izvršilnemu redu. Če pa je izvršba nedopustna na državna zemljišča, velja ta določba tudi za drugo državno premoženje, ki je izvestno vsaj toliko važno za javne interese, če ne še važnejše.

Nadalje sledi nedopustnost izvršbe zoper erar tudi iz §§ 15, 251, 290 i. r. Če se zakon ozira na občine in javna podjetja in pri njih izvršbo izključuje ali omejuje, da ne bi radi tega trpeli javni interesi, bo te zaščite deležen vendar tudi državni sklad, čigar interesi stoje pač še nad interesi občin in javnih naprav. Vsekakor bi se pa moralo državni sklad zaslišati pred dovolitvijo izvršbe, je-li se dopusti izvršba v posameznem primeru. Ko bi bilo zaslišalo sodišče, ki je dovolilo izvršbo, rudniško upravo ali finančno prokuraturo, bi se bilo moglo prepričati, da so pripravljene za loge premoga v državnem premogovniku velenjskem za železniško upravo, ki jih železnica nujno potrebuje pri svojem rednem obratovanju.

Dalje iztožena terjatev, ki je bila zahtevajoči stranki pravnomočno prisojena, še ni zapadla v plačilo. Izplačilo je nemogoče, ker se po predpisih členov 60 in 66 zakona o državnem računovodstvu ne sme izvršiti nobeno državno izplačilo, če ni za to predvidena postojanka v državnem proračunu.

Končno ni dopustna taka kompenzacija, kakor se je izvedla v tem primeru. Dolžnik je železniška uprava, z izvršbo pa se je poseglo na premoženje, ki so last rudniške uprave. Erar je sicer enoten kot imovinski subjekt, a vendar ne gre, da bi se pobotale terjatve in zaveze med posameznimi upravnimi panogami, kar je nedopustno po predpisih obsega državlanskega zakona.

Rekurzno sodišče je priznalo upravičenost samo enemu izmed uveljavljenih razlogov in je zavrnilo predlog, naj se dovoli izvršba. — Rekurent se zoper izvršilno dovolilo ne more z uspehom sklicevati na predpise členov 60 in 66 zakona o državnem računovodstvu in na določbe § 1441, stavek 2, obsega državlanskega zakonika. Členi 60 in 66 obsegajo namreč zgolj navodila, ki se po njih morejo ravnati državne blagajne, ko izplačujejo terjatve proti državi, nima pa nič skupnega z vprašanjem, je-li terjatev zapadla, kakor hoče rekurent. § 1441 o. d. z. pa tudi ni upoštevan, ker prepoveduje — zoper voljo erarja — pobotanje terjatev ene državne blagajne z dolgovi druge in je torej stvarni položaj tukaj čisto drugačen.

Ne da se nadalje vzdrževati rekurentovo naziranje, da bi ne bila dopustna izvršba v izterjanje denarnih terjatev zoper državni sklad. Saj ni postayne določbe, ki bi zabranjevala tako izvršbo.

Tudi ne gre sklicevati se na določbe § 15 izvršilnega reda in na dvorni dekret iz leta 1798, j. zb. št. 434. Gre za izjemne določbe, ki jih je uporabljati samo za tamkaj določene primere in jih ni razširjati na druge primere.

Priznati je pa rekurzu, da so terjatve zoper državni sklad iskavne in ne prinosne. Upravičencu je najprej dobiti nakazilo od pristojnega oblastva in z njim zahtevati plačilo pri blagajni proti pobotnici. Z izvršbo pa

more nastopiti šele, če je tako postopal, pa se mu je odreklo nakazilo ali izplačilo navzlic že izdanemu nakazilu.

V našem primeru je zahtevajoča stranka sicer izkazala, da se je obrnila do finančne prokurature, da dobi plačilo, in da je finančna prokuratura obljubila, da nakaže dolžni znesek proti predložitvi pobotnice. Ni pa izkazala, da je res predložila pobotnico finančni prokuraturi in da ji je leta odrekla nakazilo ali izplačilo navzlic vposlani pobotnici. Po § 7 izvršilnega reda pa mora dokazati zahtevajoči upnik že v predlogu, naj se mu dovoli izvršba, z javnimi ali javno poverjenimi listinami, da so nastopila ona dejstva, ki so merodajna za dopustnost ali za izvršljivost terjatve. Tem uvetom za dovolitev izvršbe pa zahtevajoča stranka ni zadostila, radi česar je bilo treba zavrniti njen izvršilni predlog.

Revizijsko sodišče je potrdilo sklep rekurznega sodišča. — Pobijani sklep je utemeljen glede na predpise § 7 i. r. Izplačilo zahteve, ki gre zoper erar, zavisi od tega, da je napravila upravičena stranka vse one korake, ki so potrebni, da more oblastvo, ki je za to poklicano, nakazati plačilo ali ga po nakazilu izvršiti. Finančna prokuratura je bila zahtevala v svojo nakazila in izplačila po obstoječih predpisih državnega računovodstva, da ji predloži zahtevajoča stranka pravilno pobotnico. Ti predpisi so bili izdani v javnem interesu v ta namen, da se vzdrži red in omogoči nadzorstvo v državnem finančnem gospodarstvu. Predložitev pobotnice je torej pogoj, da more upnik zahtevati izvršitev plačila in je radi tega tudi pogoj izvršljivosti zahteve same. Torej je bilo treba izkazati tako predložitev po § 7 i. r. z javno overovljeno listino. Pritožitelj pa niti ne trdi, da je bila lista priložena izvršilnemu predlogu, marveč sledi prav nasprotno iz njegovih izjav. Ni torej bilo ustreženo predpisom § 7 i. r. in je zavrnitev izvršilnega predloga utemeljena v zakonu. R. St.

O ZLATI VALUTI.

Guverner češkoslovaške Narodne banke dr. Pospíšil se je v razgovoru o vpljavi zlate valute tako-le izrazil: »Nerazumljivo bi bilo, da bi kdo danes, ko je češka krona že pet let ena najbolj stalnih in trdnih valut sveta, resno mislil, da bi se mogle izvršiti nenadne izpremembe, ki bi mogle pomeniti napad na žepe. Je pa naša naloga in tudi mora biti, da pridemo do dejanske zlate valute. To pa, kar strokovno označajo kot vpeljavo polne zlate valute, je samo odredba formalnega značaja in danes, po petih letih stabilizirane valute, za prebivalstvo praktično ne bo pomenilo nič novega. Zmota je, če kdo misli, da je za vpeljavo polne zlate valute potrebna tudi sprememba valutne enote. Tudi kovanje srebrnih novcev po 10 Kč nima z vpeljavo zlate valute nič skupnega; tu ne gre za nič drugega, kot da pridejo namesto papirnih bankovcev srebrni novci v obtok.«

Trgovina.

Prevoz krompirja čez Trst. Italijanski posebni delegat za fitopatologijo v Trstu opozarja vse interesente, da morajo biti izvorna in imunitetna izpričevala pri pošiljkah s krompirjem, ki se prevažajo čez italijanski teritorij, izdana od fitopatoloških oblastev dežele izvora (pri nas Drž. kemično preizkuševališče) in ne od kakih institucij ali oblastev. Izpričevala sama morajo biti izstavljena razen v jeziku dotične države tudi v italijanski ali francoščini, kakor so tudi italijanska izpričevala, ki se izdajajo za inozemstvo.

Industrija.

Kartel cina. Po londonskih poročilih je prišlo med britanskimi producenti cina, na katere pride glavni del svetovne produkcije, do sporazuma glede stabilizacije cene cina s ca 300 funti (sedanja londonska notacija 261 funtov). Angleški producenti so se obrnili sedaj tudi na holandske producente, ki imajo ostali del svetovne produkcije v rokah; povabili so slednjič tudi ameriške pro-

ducente, kojih kvota je sicer prav majhna, na skupni dogovor. Mednarodni kartel naj ne določi samo cen, temveč naj uredi tudi produkcijo. Angleški producenti opozarjajo na to, da je bil trg cina v zadnjih letih v znamenju močnega kolebanja in da se morajo sedaj v mednarodni trgovini spekulaciji izpodnesti tla. Dogovor angleških producentov je bil sklenjen na tri leta. Največ cina proizvajajo polotok Malaka ter sosedna otoka Banka in Biliton.

Argentinska petrolejska produkcija. Argentinska petrolejska industrija naj postane državni monopol, v argentinskem kongresu se živahno debatira o tem. Zveza industrijcev je poslala kongresu spomenico, kjer protestira proti nameravanemu monopoliziranju in pravi, da vsa produkcija skupaj ne krije niti 40% potrebe, 60% morajo uvažati. Ker se poraba petroleja v Argentini hitro množi — že sedaj porabi Argentina več kot vse druge južnoameriške republike skupaj —, ni misliti na to, da bi se mogla kriti poraba z domačo produkcijo, razen če bi odkrili nove, zelo bogate petrolejske vire. Industrijci pravijo, da se je državna produkcija petroleja v zadnjih letih sicer dvignila, da pa ne odgovarja naloženemu kapitalu, tudi ne največji viri v Comodore-Rivadavia. L. 1921 je znašala državna produkcija 255.400 ton, zasebna samo 43.000 ton; lani se je pa razmerje že zelo spremenilo zasebni produkciji v prilog: državna 680.000 ton, zasebna 467.000. Leta 1921 je stala produkcija 1 tone petroleja državo 93 papirnih pesov, lani pa 161. Spomenica zaključuje, da gresta državna in zasebna petrolejska industrija lahko brez škode druga vstric druge in da monopolizacija ni potrebna; samo če se zasebna petrolejska industrija razširi, je mogoče misliti na zainteresiranje tujega kapitala za izkoriščanje petrolejskih virov. — Vseeno bo pa monopol gotovo sprejet.

Denarstvo.

Peter Bark v Beogradu. V Beogradu se je te dni mudil nekdanji ruski finančni minister in sedanjí generalni ravnatelj Anglo-internacionalne banke Peter Bark. Njegov poset je veljal študiju gospodarskih vprašanj. V zvezi s tem bremo, da se bo pogajal z našim prometnim ministrom o skupnih korakih glede prometnega posojila za Jugoslavijo. Posojilo v znesku 700 milijonov dinarjev naj bi se najelo v Londonu. — Peter Bark bi bil postal največji dobrotnik ruskega naroda, če ne bi bilo prišlo do svetovne vojne. Hotel je iztrgati ruskega kmeta iz rok oderuhov in spekulantov in je kot finančni minister ustvaril velike denarne zaklade za nakup žita. Najprvo so dali kmetu denar, da se je rešil dolgov, nato so mu odkupili žito po dnevnem tečaju; nekaj so pridržali za obrestovanje in amortizacijo, drugo so dali kmetu. Žito so spravljali v elevatorje in so ga ob priliki prodali. Kmet se je razdolževal. Pa je prišla vojna in je vse lepe načrte pokopala.

Banka upravnih uradnikov v Rumuniji. V Kluju (Erdeljska) so zborovali uradniki iz vseh krajev Erdeljske in so sklenili ustanoviti lastno banko: določili so pravila banke in temeljno glavnico pet milijonov lejev. Glavnico bodo nabrali na ta način, da bodo manj plačani uradniki dali 150 lejev od svoje plače, srednje plačani 300 lejev, vsje plačani 600 lejev; v treh letih bo glavna skupaj. Hkrati so uradniki sklenili ustanovitev doma, kjer bodo njih otroci dobili ceneno stanovanje in oskrbo.

Prenasičenje holandskega glavnicega trga. Evropski trgi kapitala so imeli letos odlični delež v preskrbi dežel, ki so revne na kapitalu. Holandski trg se je prav posebno odlikoval po izredni sprejemni sposobnosti za inozemska posojila, ki so jih v prvi vrsti najeli Nemci. Dosedaj so najeli letos Nemci na Holandskem za ca 250 milijonov mark posojil. Poleg Nemcev so dobivali denar v večjem obsegu tudi Francozi, Italijani in južnoameriške republike. Vsled tega sodelovanja ameriških emisijskih bank s holandskimi bankami so prišli tudi od vseh večjih inozemskih posojil, ki so jih dovolile ameriške banke, delni zneski na Holandsko. Posojanje holandskega kapitala inozemstvu je bilo pospešeno zlasti po dejstvu, da so bila

vsam tam najeta tuja posojila prav do zadnjega časa zmeraj močno prepisana. To močno povpraševanje po inozemskih vrednostnih listinah je privedlo do obsežnega precenjevanja sprejemne zmognosti holandskega denarnega trga; kakor smo že rekli, posojila v zadnjem času niso šla več tako hitro od rok kot prej, vendar so prišla vsa gladko pod streho. Sedaj je pa prenasíčenost holandskega trga z inozemskimi posojili vseeno že tako daleč dospela, da zaenkrat pač ne bo možnosti do najetja novih posojil. Je že par slučajev, ki nam to dokazujejo. To prenasíčenje trga je napotilo Nizozemsko banko, da je svojo obrestno mero dvignila. Ker je tudi angleški trg že več mesecev le v omejeni izmeri sprejemljiv in sta tudi Švica in Švedska z inozemskimi posojilnimi listinami prenasíčeni, bo stopil najbrž ameriški trg, ki so mu več mesecev evropski trgi močno konkurirali, zopet bolj v ospredje. V interesu evropskih najemnikov posojil to seveda ni; zanje je najbolj pripravno, če evropski in ameriški trgi med seboj konkurirajo in so s tem omogočeni boljši posojilni pogoji.

Ljubljanska borza.

Tečaj 7. novembra 1927	Povpraševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Berlin 1 M	13:555	13:585
Curih 100 fr.	1094—	1097—
Dunaj 1 šilling	8:005	8:035
London 1 funt	276:30	277:10
Newyork 1 dolar	56:65	56:85
Praga 100 kron	168:05	168:85
Trst 100 lir	309:375	311:375

RAZNO.

Novi Lichtova cenitev. Z 31. oktobrom je podal Licht novo statistiko o evropskem sladkornem pridelku. Nemčiji pripisuje 1.700.000 ton (lani 1.657.000), Češkoslovaški 1.300.000 (1.031.000), Avstriji 105.000 (80.000), Ogrski 165.000 (185.000), Franciji 900.000 (705.000), Belgiji 300.000 (238.000), Holandski 260.000 (286.000), Danski 160.000 ton (150.000), Švedski 145.000 (21.000), Poljski 660.000 (563.000), Italiji 280.000 (314.000), Španski 240.000 (245.000), drugim deželam 590.000 (482.000), Rusiji 1.400.000 (983.000). Vsega skupaj ceni Licht evropsko produkcijo na 8.205.000 ton, lani je dala 6.925.280 ton. To pomeni 18½-odstotni prirastek. Zadnja Lichtova cenitev od 30. septembra je našela 104.000 ton manj; povišek gre v veliki izmeri na račun Rusije (75.000 ton). S tem je stopila Rusija spet na drugo mesto v Evropi, torej tako, kot je bilo pred vojsko. A sedaj je sama, brez Poljske in obrobni držav, pred vojsko je bilo pa vse to še zaven.

Letni dohodki Zedinjenih držav. Po podatkih državnega ameriškega urada so dosegli notranji dohodki ameriškega naroda v preteklem letu najvišji znesek, ki ga vé svetovna zgodovina sploh o kakšnem narodu sporočiti. 117 milijonov broječe prebivalstvo je imelo lani 90.000 milijonov dolarjev dohodkov, za celih 43 odstotkov več kot v letu 1921. Na vsako osebo pride nad 43.000 dinarjev dohodkov, pa so tudi otroci in ženske vmes.

Konkurenčni jez proti Angliji. Abesinski vladi se je posrečilo, da je zainteresirala ameriško White engineering Company za načrt jezja čez Nil ob jezeru Tsana. Pogajanja so tik pred zaključkom. Ameriški državni oddelek je načrt sprejel in je sklenil, da odpošlje delegata v Abesinijo. Stroške izvršbe načrta cenijo na 20 milijonov dolarjev. Za koncesijo so se potegovali tudi Angleži, pa je niso dobili. Jezero Tsana je povirje Belega Nila, ki pošilja v Egipt rodovitnost povzročujoče blato.

Kletarske potreščine v Bolgariji. — Bolgarsko finančno ministrstvo pripravlja skupaj s prometnim ministrstvom zakon glede predpravic lastnikov vin-skih zalog v zadevi izvoza domačih vin. Vsa pomožna sredstva za eksport vina in vsi stroji za pripravo eksportnih vin itd. se smejo uvažati v Bolgarijo brez vsake carine; pogoj je ta, da gredo tekom petih let spet iz Bolgarije ven. Zakon določa za eksportna vina tudi manjšo voznino na državnih železnicah.

Veletrgovina A. Šarabon v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznoverstno žganje, moko in
deželne pridelke, raznoverstno
rudninsko vodo.

Lastna pražarna za kavo in
mlin za dišave z električnim
obratom.

Ceniki na razpolago.

Telefon št. 2666.

Zastopstvo in poslovne zveze posreduje »Auslanddeutscher Wirtschafts- und Pressedienst« — Wien I., Neuer Markt 9. — Izdaja dvakrat mesečno posebno poročilo, v kojem so povpraševanja in ponudbe iz skoraj vseh evropskih držav.

Ni sporazuma Ford - General Motors. Po angleških listih smo prinesli vest o sporazumu med General Motors in Fordom. Razni dogodki, vpis novega Forda itd., so nam pravili, da to ne more biti res. Sedaj General Motors sami omenjeno vest dementirajo in pravijo, da nikakor ne mislijo na opustitev gradbe malih voz. V prvih osmih mesecih tekočega leta so napravili 786.000 priljubljenih avtomobilov Chevrolet in upajo do konca leta na produkcijo enega milijona voz.

Ureditev uradniških plač na Ogrskem. Na Ogrskem bodo uradnikom plače zvišali. »Az Est« poroča o tem sledeče podrobnosti: Uradniki od 9. do 5. razreda, katerih sedanje plače znašajo 52 do 60% mirovnih plač — po nakupni moči — bodo dobili povišek 19 do 16%, višjim uradnikom bodo zvišali plače za 12%. Poduradniki in uradniki najnižjega razreda bodo dobili 20 do 21% povišek. Poviški bodo zahtevali na leto 50 do 60 milijonov pengö. Naredba o novih plačah bo izšla o Božiču, veljala bo pa od 1. novembra naprej.

Gospodarske vesti. V prometu Češko-slovaške z Avstrijo in z Nemčijo bodo odpravili vizume. Sedaj govorijo tudi že o odpravi vizumov med Češko-slovaško in Italijo. — Poljaki bodo dovolili prost izvoz valut, ostala bo pa še nadalje v veljavi prepoved izvoza zlata. — V Rigi zboruje azijsko-evropska železničarska

konferenca o uvedbi direktnega osebnega in blagovnega prometa iz Pariza čez Berlin, Varšavo, Moskvo in skoz Sibirijo v Tokio na Japonskem. Posvetovalni se udeležuje 16 držav. — Nova avstrijska carinska tarifa stopi v veljavo 21. t. m. Posebej urejena je carina na žito, ki zaenkrat še ne stopi v veljavo. — Čisti dobiček avstrijskega tobačnega monopola v lanskem letu je dal 2000 milijonov šilingov. Država je dobila 168'6 mil. šilingov, za 19.800.000 šilingov več kot leto prej. — V zadnjih tednih so se čevlji na Dunaju v veletrgovini podražili za 10 do 15 odstotkov, posamezne vrste pa za 20 do 30%. — Angleška banka je pustila na zadnji seji obrestno mero nespremenjeno. — Denarne emisije na Angleškem so dosegle v oktobru rekord, in sicer 38 milijonov funtov. To je najvišja mesečna vsota od oktobra 1923. Na Anglijo pride 15 milijonov, na druge dele britanskega imperija 13½, na inozemstvo 9½ milijonov funtov. — Tudi Moskva si bo zgradila podzemsko železnico; ponudbe sta poslala Siemens in Brown Boveri. — Na poljskem trgu hmelja plačujejo za boljše vrste 50 dolarjev pro 50 kg, za slabše vrste 30 dolarjev. A boljše vrste že primanjkuje. Za eksportne namene je prodana nekako polovica letošnjega pridelka. — Toplo vreme zadnjih dni je otežkočilo prodajo jaje in je pritiskalo na cene. — V Bolgariji je električni tok za industrijske naprave prost vseh davkov, naklad itd. Ne velja pa za tok, ki služi v razsvetljavo. — Na Grškem bodo pričeli z ustanavljanjem sladkornih tovarn in ima skupina kapitalistov v to svrhu že 500.000 angl. funtov na razpolago. — Na Grškem so ustanovili Poljedelsko banko in sta tozadevno sklenili grška vlada in grška Narodna banka dogovor na 10 let. — Rumunska sladkorna industrija bo morala predelati letos okrog 70.000 ton ali 62% sladkorne pese več kot lani; sladkorja bo 5140 ton več kot lani. Dela 12 sladkornih tovarn. — V Rumuniji bodo zvišali davke na zemljišča in stavbe. — Tekom novembra bo prišel v obtočnik novi turški papirni denar. Sedaj v obtoku se nahajajoči bankovci ostanejo v prometu do 31. decembra, a jih bo turška Narodna banka zamenjala še do 31. marca 1928. — V Aachen so določili, naj velja 1. oktober kot začetni datum mednarodnega kartela valjane žice, sklenjenega za enkrat za šest mesecev. Cene ostanejo neizpremenjene. — V kratkem se prične v Rimu zborovanje Mednarodnega poljedelskega zavoda, ki se ga bodo udeležili zastopniki poljedelskih korporacij vseh evropskih držav. — Znani angleški izdelovalnici ladij Vickers in Armstrong sta sklenili združitev in ustanovitev nove družbe, ki naj prične delovati dne 1. januarja 1928. — Pravkar izvršeno prvo redno ljudsko štetje v Turčiji izkazuje za vso državo 12 milijonov prebivalcev, torej toliko kot v Jugoslaviji. Carigrad ima 800.000 prebivalcev, glavno mesto Angora pa kljub vsemu prizadevanju vlade šele 75.000. — V Mali Aziji gradijo veliko novih železnic, kljub neugodnemu terenu. — Ob priliki letošnje 75-letnice obstoja je izdala Zagrebška Trgovska in obrtna zbornica lepo opremljeno spominsko knjigo. — Tovarna v Vitkovicah (Čsl.) bo v sredi meseca dala v obrat svoj peti plavž, tako da bo delala z vso kapaciteto, z vsemi plavži. To je ponovni znak, da je češko-slovaška kovinska industrija dobro zaposlena. — V septembru je notiralo še 63'6% vseh nemških delnic na nemških borzah pari ali nad pari, na koncu oktobra pa samo še 59'5%. Torej sta dve petini delnic pod nominalno vrednostjo. — Na Poljskem bodo v svrhu izvedbe važnih investicijskih del zvišali železniške tarife, osebne s 1. januarjem, blagovne pa šele s 1. aprilom. Zvišanje za kratke razdalje bo znašalo 20%, za daljše pa samo par odstotkov. Prav posebno bodo pa zvišali voznino pri brzovlakih in sicer za 30 odstotkov. — Izvoz kavečka iz Indije bo ostal še nadalje omejen.

TRŽNA POROČILA.

Tržne cene v Ljubljani dne 31. oktobra 1927. Govedina: V mesnicah po mestu 19, na trgu: 1 kg I. 19, II. 15 do 17, III. 9 do 13, 1 kg jezika 17 do 20, v ampov 8 do 10, pljuč 8, jeter 17 do 20, ledvic 17 do 20, možganov 17 do 20, loja 5 do 10 Din. Teletina: 1 kg. telečjega mesa I. Din 22'50, II. 20, jeter 25 do 27'50, pljuč 19 do 20 Din. Svinjina: 1 kg prašičjega mesa I. 25, II. 20 do 23, pljuč 10, jeter 15, ledvic 25, glave 7'50, parkljev 6, slanina trebušne 19, ribe in sala 25 do 26 mešane 23 do 24, na debelo 23 do 24, masti 26 do 28, šunke (gnjati) 30 do 35, prekajenega mesa I. 30 do 32'50, II. 25 do 27'50, prekajenih parkljev 8 do 10, prekajene glave 10, jezika 35 Din. Drobnica: 1 kg koštrunovega mesa 13 do 14, kozličevine 20 Din. Konjsko meso 1 kg I. 8, II. 6 Din. Klobase: 1 kg krakovskih 40, debrecinskih 40, hrenovk 32, safalad 32, posebnih 32, tlačenk 18, svežih kranjskih 35, polprekajenih 32 do 35, suhih kranjskih 50, prekajene slanina 23 do 30 Din. — Perutnina: Piščanec majhen 10 do 15, večji 20 do 25, kokoš 25 do 40, petelin 25 do 30, nepitana gos 70, pitana 100, domač zajec manjši 10 do 15, večji 18 do 25 Din. Divjačina: Divji zajec 40 do 60, poljska jerebica 20 Din. Ribe: 1 kg karpa 25, linja 25, ščuke 28 do 30, postrvi 60, klina 15, mrene 15, pečenke 10 Din. — Mleko, maslo, jajca, sir: 1 liter mleka 2'50 do 3, 1 kg surovega masla 40 do 44, čajnega 50 do 60, kuhanega 44, bohinskega sira 35, sirčka 10, 1 jajce 1'50 do 1'75 dinarjev. — Pijače: 1 liter starega vina 14 do 20, novega 16 do 18, 1 čaša piva 3, 1 vrček 4 do 4'50, 1 steklenica 5'25

do 5'50 Din. — Kruh: 1 kg belega 6, črnega 5, rženega 5 Din. — Sadje: 1 kg jabolk I. 6, II. 5, III. 2'50 do 4, 1 kg luksuznih hrušk 10, I. 6, II. 5, III. 3 do 4, 1 limona 0'75 do 1, 1 kg fig 12, 1 kg navadnega kostanja 4 do 6, maroni 12, orehov 10, jedre 36, suhih češpelj 10 do 12, suhih hrušk 6 do 8 Din. — Špecerijsko blago: 1 kg kave Portoriko 64 do 72, Santos 39 do 42, Rio 35 do 40, pražene I. 90 do 110, II. 64 do 72, III. 52 do 56, kristalnega belega sladkorja 14'50, sladkorja v kockah 16'50, kavne primesi 22, riža I. 10, II. 9, 1 liter namiznega olja 18, jedilnega 16, vinskega kisa 4'50, navadnega 2'50, 1 kg soli morske 2'75, kamene 3, celega popra 64, mletega 66, paprike III. 28, sladke paprike, po kakovosti 56, 1 liter petroleja 7, 1 kg testenin I. 10, II. 9, pralnega luga 3'75, čaja 80 Din. — Mlevski izdelki: 1 kg moke št. 0 5'50 do 5'75, št. 1 5'25, št. 2 5, št. 3 4'50, št. 6 0, kaše 6 do 7, ješprenja 6 do 10, ješprenjčka 12, otrobov 2'50, koruzne moke 3 do 4, koruznega zdroba 3 do 4, pšeničnega 7, ajdove moke I. 9, II. 6 do 8, ržene moke 4'50 do 5 Din. — Žito: 1 q pšenice 345 do 355, rži 345 do 355, ječmena 320 do 330, ovs 355 do 385, prosa 270 do 310, nove, sušene koruze 250 do 255, ajde 310 do 330, fižola, ribničana 430, prepelčarja 540, graha 430 do 560, leče 760 do 900 Din. — Kurivo: 1 q premoga 42, 1 kub. meter tihdr drv 150, mehkih 75 Din. — Krma: 1 q sladkega sena 80, polsladkega 75, kislega 60, slame 50 Din. — Zelenjava: 1 kg glavnote solate 3 do 4, štruncate 4 do 5, ajserice 4 do 5, endivije 5 do 6, radiča 4 do 5, poznega zelja 1'50 do 2, rdečega zelja 4 do 5, kislega zelja 4, karfiol 10 do 15, 1 kolerab 4 do 5, kolerab-podzemljic 1, špinache 6 do 7, paradižnikov 10, čebule 2'50 do 4, česna 6 do 7, krompirja 1 do 1'50, repe 1, kisle repe 3, merica jurčkov 10, 1 kg korenja 1 do 2, peteršilja 1 do 2, zelenjave za juho 6 Din.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 8. novembra t. l. ponudbe glede dobave raznih metelj in 40.000 komadov lesenih podložkov za sode; do 11. novembra t. l. glede dobave cevi za kotle; do 15. novembra t. l. pa glede dobave 4000 komadov gorilcev za petrolej. — Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem oddelku te direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Zabukovci pri Celju sprejema do 12. novembra t. l. ponudbe glede dobave 10.000 kg portland-cementa. Dne 12. novembra t. l. se bo vršila pri Intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave 16.600 kg svinjske masti.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled.

Veletrgovina
kolonijalne in
špecerijske robe

IVAN JELAČIN
LJUBLJANA

ZALOGA sveže
pražene kave,
mlelih dišav in
rudninske vode.

Točna in solidna
postrežba!

Zahtevajte cenik!

RAZPIS.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo
v Ljubljani
razpisuje oddajo

krovskih in klepar-
skih del

za stanovanjsko hišo na Bleiweisovi cesti. Vsi potrebni podatki, kakor proračuni itd., se dobijo med uradnimi urami v zborničnem uradu.

Zapečateni ofertni listi so oddati do 10. novembra 1927 do 12. ure opoldne pri podpisnem uradu.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo
v Ljubljani.

VINOCE
tovarna

vinskega kisa, d. z. o. z., Ljubljana
nudi

najfinejši in najokusnejši
namizni kis iz pristnega
vina.

Zahtevajte ponudbo!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadst.

TISKARNA MERKUR LJUBLJANA
GREGORČIČEVA 23
TRG.-IND. D. D. Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. * Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, vabila, lepake, posetnice itd. * LASTNA KNJIGOVESNICA. * TELEFON. ŠT. 2352.

Ureja ANTON PODGORŠEK. — Za Trgovsko-industrijsko d. d. »MERKUR« kot izdajatelj in tiskarja: A. SEVER, Ljubljana.